

Пише: Никола Живковић
уторак, 10 април 2012 10:06

(Реч на промоцији књиге „Масакр у Сребрници“ Едварда Хермана, у Руском дому, у Београду, 9. априла 2012)

Књига која је повод за наш вечерашњи округли сто зове се „Масакр у Сребреници“ од професора Едварда Хермана и групе аутора, који углавном долазе са англосаксонског говорног подручја. Њима је заједничко то да су се, имам утисак, подробно и темељно бавили сребреничким догађајима. Стекао сам утисак да је те истраживаче ујединила жеља да се установи истина. Очеvidно је то био њихов главни мотив да се прихвате споменуте нимало захвалне теме. Никада није било лако писати против прописане и једном засвагда „одозго“ утврђене истине.

У додир са овом темом дошао сам веома рано, пре тридесетак година, када сам стигао у западни Берлин на постдипломске студије. У првих две или три године мог боравка у Немачкој највећи део времена проводио сам у одлично уређеној библиотеци тада западноберлинског Слободног универзитета (Frei Universität). Веома се живо сећам тог времена. Било је то непосредно после 6. априла године 1981. Прелистао сам најважније немачке дневне листове тог датума и где изненађења: ни у једном није било ни речи о бомбардовању Београда од 6 априла 1941. Ово откриће ме потресло, растужило, разбеснило, али и оснажило у жељи да се озбиљније позабавим овим феноменом. У мојим књигама - а до сада су објављена три тома „Берлинских записа“ - велики део посвећен је управо овој теми.

Зашто сам реаговао толико емоционално? Зато што сам, пратећи писање немачке штампе, приметио да нису пропустили да обележе, по мени, неке сличне годишњице, на пример, 14 мај. Тог дана, године 1940, немачко ратно ваздухопловство бомбардовало је Ротердам. Затим сам у универзитетској библиотеци прелистао немачке, енглеске, америчке, италијанске и француске енциклопедије. У њима стоји да је приликом споменутог напада страдало око хиљаду људи.

Нешто раније, 26 априла, немачке новине подсетиле су нас на Гернику. Град је тог дана,

Пише: Никола Живковић
уторак, 10 април 2012 10:06

године 1937, био бомбардован од стране немачких авиона. Верује се да број жртава износи до четири стотине. И британска штампа обележила је „Luftwaffe's bombing of Guernica“. Догађај је, као што је познато, на платну овековечио сликар Пабло Пикасо.

Немачки медији су такође обележили и 14 новембар, када је године 1940. бомбардован Ковентри (Coventry). Приликом тог немачког ваздушног напада страдало је близу шест стотина људи.

Поставља се логично питање: На основу којих критерија неки догађаји завређују да их се памти, а други не? Због чега, дакле, Герника, Ротердам и Ковентри треба да уђу у све енциклопедије света, а бомбардовање, рецимо, Београда не спомиње се нигде, па ни у немачким енциклопедијама, а нити их бележи штампа Запада? А број жртава у бомбардовању Београда 1941. далеко премашује број погинулих у Герники, Ротердаму и Ковентрију. Која је то последња, најутицајнија инстанца света која решава да ће, рецимо, Сребреница да уђе у све приручнике света као „најстрашнији геноцид у послератној Европи“, а неки други догађај, у коме је страдало исто толико људи, или чак и више, да се потпуно прећути?

Истина, англосаксонски медији, спомињу такође бомбардовање Дрездена, Хирошима и Нагасакија. Признаје се, да је овде убијено далеко више људи, него у Ковентрију или Ротердаму, али се, некако прећутно овај злочин оправдава „историјском чињеницом“, да су Немци и Јапанци „први почели“, па, дакле, на неки начин, сада их је стигла заслужена казна.

Од тада сам почео помно да истражујем овакве нелогичне, чудне и мени неразумљиве појаве. Наставио сам марљиво да листам најпознатије енциклопедије Запада, од Ларуса и Брокхауса, па до Америчке енциклопедије и Енциклопедије Британике. И у свима је много простора посвећено, рецимо, Орадуру и Лидицама.

Да подсетим. Чешке патриоте 27 маја 1942 извршиле су атентат на шефа нацистичке полиције у Чешкој Рајнхарда Хајдриха. Немачке власти су решиле да изврше одмазду над чешким цивилима. Тако је дошло до догађаја, како стоји у Брокхаусу, који је „покренуо срца целог света“ („führte zu jenen Ereignissen, die die ganze Welt bewegten“).

Пише: Никола Живковић
уторак, 10 април 2012 10:06

Под „Орадур“ у Брокхаусу читамо следеће: „10 јуна 1944, у два после подне, део јединица (укупно 120 војника), које су припадале 2. тенковској есес-дивизији `Рајх` упао је у село Орадур-сир-Глан (Oradour-sur-Glane), које се налази 25 км северозападно од града Лимож (Limoges) и побили сељаке, укључујући жену и децу. Свега 36 становника успело је да се спаси. Село је потпуно уништено. У том масакру страдало је 642 становника Орадуре, а међу њима и 240 жена и 210 деце.“

После Другог светског рата многе девојчице широм света добиле су при крштењу име „Лидице“. А име „Лидице“ су добиле места у неколико држава (Мексико, САД, Бразил, Панама), а то име сада носе и многе улице и тргови широм света.

Ништа, разуме се, човек не може да има против тога. Невине жртве не смеју да падну у заборав. Но, остаје у мени нека горчина. Зашто се, рецимо, нигде не спомиње Крагујевац и Краљево, Красуха и Калаврита? Да ли зато јер су у овим местима жртве били „само Срби, Руси и Грци“? Како то да Лењинград и Козара нису такође „покренили срца целог света“?

Да ли је овде реч о расизму Запада? Можда су - а овде ми се некако намеће природно питање - у њиховим очима невинне жртве, ако су православни Словени, толико неважни да не заслужују да се, ето, нађу у „Брокхаусу“ или „Енциклопедији Британики“? Или, да се вратим на поднаслов мог излагања: Да ли у очима Запада постоје жртве „првог и другог“ реда? Јер, колико Лидица и Орадуре је само било у Русији! О томе нисам успео да нађем ништа у англосаксонским и немачким енциклопедијама.

Енглески историчар је, очевидно, био у праву када тврди, да је „Русија, да ли царистичка или совјетска, тражила безбедност, а никако није тежила освајању света. Запад је одбацио православно хришћанство као равноправног партнера и то од Четвртог крсташког похода - који представља један од највећих злочина у историји - па до Хладног рата“ („Russia, whether Tsarist or Soviet, sought security, not world conquest. The Western world has rejected Orthodox Christendom as an equal from the fourth Crusade, one of the greatest crimes in history, to the Cold War“, Alan J. P. Taylor, „A Personal History“; by Hamish Hamilton Ltd 1983).

Нико не спомиње ни српско село Дракулићи: 2.300 људи заклано је 7. фебруара 1942. године. Крвници су били Хрвати. Организатори покоља су данас познати: реч је о Павелићевом поверљивом човеку Виктору Гутићу и бањалучком римокатоличком

свештенику Николи Билигоровићу. Међу жртвама било је и пет стотина српске деце.

Занимљиво, пољски папа Војтила, док је боравио у Бања Луци, није нашао за потребно да посети то место, те да се у име римокатоличке цркве извини за стравичан злочин. Људи су убијени само зато што су Срби. Уместо тога, пољски папа је посетио римокатолички манастир, фрањевачки самостан Петрићевац, кога су Срби спалили. Ово су урадили из освете, јер су се у масакрима над Србима нарочито истицали римокатолички свештеници, који су долазили из тог манастира. Тако је капелан самостана Петрићевац, фра Мирослав Мајсторовић-Филиповић, учествовао у убијању Срба у Дракулићима, Шарговцима и Мотикама. Када је 7 фебруара 1942. ножем кренуо да убије седмогодишње српско дете Ђуру Гламочанина, узвикнуо је својим хрватским пријатељима, очевидно да их охрабри: „Ово је у име Бога. Ја први примам сав гријех на своју душу, а вас ћу ријешити свих гријехова“. Раду и Ратка Станковића из Дракулића заклали су Хрвати, а нису били стари ни годину дана. Исто толико стари били су и Вида и Ђуро Шешић из Шарговца. (Драгоје Лекић, „Рат и дјеца Козаре“; Београд 1990, стр. 260-5). Они нису заклани јер су „дјеца Козаре“ - како се то стидљиво спомињало у време владавине Јосипа Броза - већ само зато јер су „српска деца“.

Русија, Украјина и Белорусија имају стотине Орадуре и Лидице, но они за енциклопедије Запада једноставно не постоје. Спомињем само један од таквих места – Хатин (Хатынь). Пре неколико година посетио сам тај меморијални комплекс. Ово име не постоји у Брокхаусу, а не спомиња га ни немачка штампа. У том белоруском селу Немци су 22 марта 1943. побили све становнике. Била је то одмазда за убиство једног немачког официра, кога су недалеко тог села убили белоруски партизани. У тој одмазди немачке армије страдали су, на пример, Јосиф и Ана Барановски (Иосиф и Анна Барановски), заједно са њихових деветоро деце. Покољ је преживело свега троје деце: Саша Желебкович, Соња и њен брат Волођа Јаскевич. Преживела је само једна одрасла особа – Јосиф (Иосиф Иосифович Камински). Спомињем њихова имена зато, да би жртве добиле своје име и презиме, а не само да нижем безличне, анонимне бројке. Укупно је у Хатину убијено седамдесет и петоро деце. Сваки четврти Белорус, да споменем и то, током Другог светског рата је изгубио живот.

Оно што је Хатин за Белорусију, то село Красухи представља за Русе. Дозволите да укратко споменем што се збило у овој «русској деревни», које се налази у Псковској области. Било је то 27 новембра 1943. Тог је дана био лакше повређен немачки генерал Ферч. За одмазду Немци су спалили то село, у коме је страдало три стотине душа. Немци су концем октобра 1943. спалили и село Кузнецово, које се налази свега 20 км од Красухи. Најстарији становник села имао је 108 година, а најмлађи четири месеца.

И када сам већ помислио да у очајању „дигнем руке“ од Немаца, да их отпишем за сва времена, под руку му је дошла књига Михаела Шнајдера: Michael Schneider, „Das Unternehmen Barbarossa - Die verdrängte Erblast von 1941 und die Folgen für das deutsch-sowjetische Verhältnis“; Luchterhand Literaturverlag 1989, 166 S.

Шнајдер и још неколико таквих Немаца, охрабрили су ме да наставим живети у Берлину, јер, ево, и у тој земљи има правдољубивих, храбрих и усправних људи. Ретко је које дело утицало на мене као, ево, ова историјска студија. Цитираћу кључну мисао из Шнајдерове књиге:

„Öffentliche Debatten über die `deutsche Vergangenheit` gehören seit einigen Jahren zum - fast schon rituellen - Szenario deutscher Gedenktage. All diesen Debatten indes ist eines gemeinsam: die nahezu ausschließliche Fixierung auf den nationalsozialistischen Völkermord an den Juden. Über die Verbrechen jedoch, die an Millionen Russen verübt worden sind, über die `Verbrannten Dörfer`, die Blockade Leningrads - darüber wird in der Bundesrepublik noch immer nicht gesprochen.“

(„Јавне дебате о `немачкој прошлости` већ годинама су део већ готово ритуалног сценарија сећања на историјске датуме. Сви тим расправама заједничка је, међутим, једна ствар: они су готово искључиво баве само са нацистичким геноцидом почињени над Јеврејима. Но, о злочинима над милионима Руса, о `спаљеним селима`, о блокади Лењинграда, о томе се у Савезној Републици Немачкој још увек не говори.“).

Словом, овај немачки аутор написао је потресну књигу против владајућег обрасца, да постоје жртве првог и другог реда. Аушвиц је тако у устима целог света, а о Јасеновцу, на пример, нема ни слова у немачком Брокхаусу или француском Ларусу. Ако га нема у енциклопедијама, да ли то онда значи, да тога никада није ни било?

После сам пронашао још неколико немачких аутора, који су се бавили том темом. На првом месту спомињем Хермана Нојбахера. Књигу сам превео на српски, а објавио ју је „Службени лист“ из Београда. Нојбахер, главни Хитлеров дипломата за Балкан, тврди, да су Хрвати током Другог светског рата убили седам стотина и педесет хиљада Срба. Непрестано се манипулише са бројем српских жртава, а ово је свакако вредан податак, јер је реч о високом представнику нацистичке Немачке. Ова и сличне књиге су важне, јер говоре о трагедији српског народа и побијају тврдње гласних и утицајних кругова Запада, који би очевидно хтели да свет, када говори о Србима, спомиње искључиво

Пише: Никола Живковић
уторак, 10 април 2012 10:06

Сребреницу. Жртву би хтели да претворе у целата. Једним словом, Србе, као једне од највећих жртава геноцида, хтели би да претворе у злочиначки народ који је, очевидно, по њима заслужио да га се збрише из историје.

Својим излагањем верујем да сам убељиво показао колико је опасно када се из историјског оквира издвоји само неколико догађаја и који се онда представљају као најважнији, па чак и једини релевантни.

Зашто ми изгледа важно да сам набројао ове пример из недавне историје? Одговор гласи: и због Сребренице. Како? Приметио сам, када уђем у разговор чак са најдобронамернијим људима, на крају из њихових уста готово редовно чујем следећи коментар: „Па Ви заступате теорију завере! Како могу сви да су у заблуди, да лажу, а само Ви и Ваша мала, одабрана дружина проповеда истину?“

Какве конкретне последице може да има један такав став, види се јасно на примеру писања „Википедије“. Гуглујете ли реч „Сребреница“ и затражите немачку верзију „Википедије“ појавиће вам се, прво уобичајено, подробно објашњење догађаја кога прихвата „цео свет“. А затим, сасвим на крају, у свега неколико реченица стоји и ово: „Но, има и оних, истина малобројних, који поричу сребренички масакр“. А међу пет особа који, ето, одбијају да признају истину, налази се и име аутора овог текста. Дакле, тих пет особа третирају се у овом енциклопедији потпуно на исти начин, као и они, који „негирају постојање Аушвица“.

Неколико пута сам писао немачкој редакцији „Википедији“ и молио их да исправе ову дезинформацију, јер ја у немачком тексту, кога „Википедија“ спомиње у фусноти, нисам казао да не постоји Сребреница. Ја сам просто цео случај ставио у шири контекст догађања, како су, ево, и у овој књизи, подробније и темељније, казали Едвард Херман и његови сарадници.

Уместо закључка. Ако постоји моја порука са овог уваженог скупа, онда она гласи отприлике овако: Да променимо слику о Сребреници у медијима Запада и њиховим енциклопедијама, на то очевидно ми не можемо да утичемо. Она је таква, јер то просто одговара интересима Лондона, Вашингтона, Берлина, Париза, али и Ријада, Катара и Карачија. Некако су се, изгледа, поклопили интереси Сједињених Држава и проамеричких влада исламског света. Словом, Енциклопедија Британика писаће онако како одговара интересима Лондона.